

פרוטוקול מס' 356

מישיבת ועדת העבודה ביום ד' כ"ג בתמוז תשל"ו, 21 ביולי 1976, בשעה 8.30

נ כ ה ד נ

חברי הוועדה

- ש. ארבל - אלמוזלינו - יו"ר
- ח. אבו רביע
- מ. גדון
- ל. דיציאקו
- י. דרניצקי (יורדן)
- ח. שמעוני
- ד. לוי

מזמגים

- ג. מועדני
- ש. אבנר
- א. דשיר
- כ. קאסר
- סגן שר החקלאות
- משרד השיכון
- משרד החטחוק
- יועץ לשר המסחר והתעשייה

מ"מ מזכיר הוועדה - מ. גולד

מ. הלנברג

רשמה

סדר-היום

מסקנות ועדת העבודה בנושאים "שיכונים לחיילים ודרוזים משוחררים" - הצעה לסדר-היום של חברי הכנסת ג' עברי מועדי

"דרכים למימוש זכויות החיילים המשוחררים ודרוזים" - הצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת דב זכין

היד"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אני פותחת את הישיבה.

אני מקדמת בברכה את מר אבנר, לשובו ארצה,

וכן את מר אל חנקן ישי.

מסקנות ועדת העבודה בנושאים: "שיכונים לחיילים דרוזים משוחררים" - הצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת ג'עבר מועדי.

"דרכים למימוש זכויות החיילים המשוחררים הדרוזים" - הצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת דב זכין.

היד"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

בעקבות ההצעות לסדר היום אשר הועלו על-ידי סגן שר החקלאות, חבר-הכנסת ג'עבר מועדי,

וחבר-הכנסת דב זכין, קיימנו מספר ישיבות, שברישן ממשרד הבטחון לא השתתף אמנם בכולן אבל במקומן היה עוזרו, מר גל, נאלצנו לקיים מספר ישיבות גם בהעדרו של מר אבנר מתוך רצון וכדונה להניח את המסקנות שלנו בנושא הדרוזים עוד לפני צאת הכנסת לפגרת הקיץ.

מזכיר הוועדה הפסיק את עבודתו בכנסת ולכן ביקשתי מגב' מרים גולן, אשר עושה עבודה חשובה בכנסת, לפל גם בתכנת המסקנות ואמנם, נוסף לעבודתה הרגילה קראה הגב' גולן את כל הפרוטוקולים בנושא הדרוזים והכינה טיוטה של מסקנות, אם כי לא השתתפה בדינא הוועדה תודעה לגב' גולן על עבודתה.

גב' גולן:

אני סבורה שבקטעים הראשונים עד למכוא מוטב לא לציין שמדתי.

היד"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אני מציעה שנתחיל לקרוא בקטעים דנהיחם לכל קטע. בקטע הראשון שבמכוא נאמרו: "משקלתו של

העדה הדרוזית גדול בהודעתה של הממשלה והכנסת בישראל מעבר למנינתו בהרכב האוכלוסייה במדינתה. העדה מונה 45,000 נפש, 80% מתוכה צעירים מתחת לגיל 45 - דהיינו רבים כבר ילידי הארץ - ומתוכם צמחה שכבת החיילים בני העדה, שיזמו שיתוף גדול בחיי העם והארץ, בעול הכבד ביותר המוטל עלינו - עול הבטחון, טובה בניה נפלו במערכות ישראל. זה מקרוב זכתה יחידה דרוזית בצל"ש על פעולותיה בגבול הצפון".

י. דרנצקי (רוזנר):

לדעת צריך לומר שהצעירים נולדו אחרי קום המדינה והם ילידי הארץ.

א. ישי:

יש כאלה שעברו ארצה מלבערן דהם משרתים בצה"ל. אני לא הייתי משתמש במלים "ומתוכם" צמחה שכבת החיילים כי היתה מבניה, כי כל העדה שותפה בבעיית הבטחון ולא רק שכבה מיוחדת.

היד"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

נציין כי העדה הדרוזית קשרה את מידלה ביחידה העם והארץ ובניה משרתים כצבא דסדאם בעול הכבד ביותר המוטל עלינו - עול הבטחון.

ד. לוי:

אם אנחנו אומרים כי טובה בניה נפלו במערכות ישראל עלול להשתמע כאילו האחרים אינם טובים.

א. ישי:

אם כן, נשתמש במלטם "מטובה בניה".

היד"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

בקטע הבא נאמרו: "ממשלת ישראל הקדישה מזמנה בשתי ישיבות אשתקד לניו שא יחסי הגומלין בניניה

לביין העדה הדרוזית והגיעה להחלטת הכאות: "וכאן מפורטות ההחלטות אני מציעה שלא נדבר על יחסי הגומלין אלא נציין כי הממשלה הקדישה שתי ישיבות מזמנה לעניני העדה הדרוזית".

ד. לורני

חסר כאן משהו אשר יצביע על ההבדל או על היחוד ועל העיתוי שבה הממשלה הקדישה את השיבות לנושא זה. מי שקורא את הקטע הזה כמו שהוא עלול לפרש כאילו עד כה היתה התעלמות מבעיותיה של העדה.

י. דרנצקי (יודיץ)

אני מציע שיאמר כי בהמשך לפעולות המכוננות לקידום ענייניה של העדה הדרונית הקדישה ממשלת ישראל לאחרונה מספר שיבות במיוחד לנושא זה והגיעה להחלטות הבאות:

א. רשימי

בסעיף ב' של החלטות הממשלה צריך לציין את משרד הבטחון.

היו"ר ש. ארבל-אלמדולני

בוודאי, נציין את משרד הבטחון בראשונה.

א. רשימי

גם בסעיף א' של החלטה 128 צריך להוסיף את משרד הבטחון.

י. דרנצקי (יודיץ)

בקטע הבא הייתי מסתפק ב"ועדת המנכ"לים החלה בפעולתה ב-25 בנובמבר 1975 ומתכנסת נמחק את שתי השורות הבאות:

אחת לחודש

היו"ר ש. ארבל-אלמדולני

י. דרנצקי (יודיץ)

בקטע הבא אני מציע שיאמר: ועדת העבודה של הכנסת, בבואה לדון בהצעות לסדר-היום שהועברו אליה, האתח לנכרך להרחיבו את ריבוע הדיונים למכלול הבעיות שהעדה הדרונית עומדת בפניהן ולהתייחס גם להרחבת מודעותה של החברה בישראל על כל גורניה לאופיה המיוחד של עדה נכבדה ונא.

כשועדת העבודה מביעה את הערכתה לעדה הדרונית היא צריכה לציין גם את ראשי העדה הרחמים והדתיים.

ש. אבנר

בקטע שבד נאמר כי "הוועדה רשמה לפניה בסיפוק הפעולות שנעשו מאז הקמת ועדת המנכ"לים צריך להיות "הוועדה רשמה לפניה בסיפוק הפעולות שנעשו לאחר החלטות הממשלה".

כאשר מדובר על פעולות משרד השיכון לא נזכרת חכניה רב-שנתית משותפת עם משרד החינוך בדבר שיקום והשלמה של בניית בתי-ספר. כבר בשנת 1976 הוקצו למטרה זו 12 מיליון לירות.

היו"ר ש. ארבל-אלמדולני

זה נאמר במקום אחר אבל אני מסכימה שתדברו יצויין כאן.

ש. אבנר

סוכמה חכנית רב-שנתית, בשיתוף עם משרד החינוך, בדבר שיקום והשלמה של בניית בתי-ספר בשנת 1976 הוקצו למטרה זו 12 מיליון לירות, כאשר 50% מוטלים על כל אחד משני המשרדים. כנפרד, ההכנון והביצוע בידי משרד השיכון. נערכות כבר תכניות, בשיתוף עם המועצות המקומיות, לשיקום ולחידוש תשתית בירוב, מים, כבישים וחשמל. הוכנו גם תכניות למבני ציבור אחרים כגון: מועדונים, מרפאות וכו', אולם בחלק מן הישובים צריך ישו מחסור במגורים מתאימים לבנייה עם מ.ע.צ. כי ביחס לכבוישי גישה לשיבויים שיש צורך לשקמם ולהרחיבם יוחל ההסדר שקיים לגבי מועצות אזוריות.

היו"ר ש. ארבל-אלמדולני

מה ההסדר?

ש. אבנר

מ.ע.צ. משתתפת ב-50% של ההוצאה והרשות המקומית משתתפת ב-50%.

א. רשימי

כאשר מדובר על הפעולות של משרד הבטחון אני מבקש לציין כי הכפרים הדרוניים אשר על הגבול ובקווי העימות יזכו זכותם כישובי עימות, כמקובל לגבי ישובים של היהודים בארץ. איזורים הדרחבה גם קליטתם של צעירים דרונים במשמר הגבול, במטרה ובשרות בתי-הסדר.

א. ישיבה
בהזדמנות זו אני מבקש למסור כמה מספרים שבוודאי יפתיעו אתכם. מקובל לחשוב ש-20 - 30 דרוזים סייעו אתי הלימודים במסגרת העבודה האקדמית בשעה שמספרם מגיע ל-100. כיום נמצאים במסגרת העבודה האקדמית, נוסף על ה-100 עוד 57 ש-6 מהם לומדים מקצועות טכניים כגון: הנדסה וכד', 23 מדעי הרוח; 11 לומדים רפואה והיתר לומדים מקצועות אחרים. נוסף לאלה נמצאים 40 דרוזים ביחידות מורים כלומר, במקום לשרת בצבא הם נמצאים בכפרים כמורים וזה נחשב להם כשירות צבאי. 33 אקדמאים דרוזים משרתים בצה"ל במקצועות שלהם. אני יודע שיש דרוזים הטוענים שיש יחידות הסבורות בפניהם, כגון: המודיעין. אני מוכרח לומר כאן שטענה זו איננה מודרנית וכמעט הכלי פתוח לפניהם.

בשיתוף עם משרד החינוך והתרבות אנחנו מכינים ליד הטכניון בחיפה מכינה ל-30 - 40 דרוזים. הוספם שלבגי חלקי מבוגרי כתי-הספר התיכוניים ויידחה הגיוס לצה"ל, לתקופה של שנה, מתוך מגמה לצרף אותם למכינה הזאת. אלה שיסיימו את לימודיהם ישוכצו במסגרת העבודה האקדמית אם יהיה עודף - נחפשו דרך להגדיל את המספר. נמצא שאלה שיהיו במכינה של הטכניון יוכלו להיקלט בטכניון גם דרך העבודה האקדמית.

בימים אלה פתחנו, בעזרת משרד הבטחון, ספעל בעוספיה אשרי מתחיל את עבודתו.

ד. לריב
איזה מפעל זה?

א. ישיבה
זה מפעל בתחום המתכת והחשמל, מתחילים בצורת של קבלנות משנה ומקורים להגיע לעצמאות.

את הנקודה בקשר למפעל בעוספיה נציין כאשר נדבר על התעשיה.

א. ישיבה
כאשר מדברים על פתיחת השערים של יחידות צה"ל ומפעלי תעשיה בטחונית בפני הדרוזים צריך לציין גם את השק"ם ולדבר גם על הלוואות למטרות קונסטרוקטיביות. הקרן בסכום של 1,300,000 לירות כועדה לחלוקת הלוואות למטרות קונסטרוקטיביות לחיילים משוחררים בסכום של 10,000 לירות לפחות כל הלוואה.

ג. מועדון
במה שנוגע למשרד החינוך: על הוועדה לספר לימודי אנחנו רק שומעים אבל עדיין לא יראים תוצאות.

כ. קאסטי
מטבע הדברים, התוצאות תראנה רק בעוד מספר שנים, כי צריך להכין את התכנית וזה עניין לטורח יותר ארוך.

הי"ר ש. ארבל-אלמרוזלני
הוועדה הזאת קיימת רק שנה ואי-אפשר לסדס את העבודה של תכנות לימודים תוך שנה. הועדה העבודה ממליצה שהוועדה הזאת תחיש את פעולתה ותגיע לסיכומים בהקדם ככל האפשר.

כאשר דיברנו בישובות שלנו על התכנות של משרד המסחר והתעשיה קיבלנו נתונים שהתייחסו גם לאוכלוסיה הערבית. ביקשנו לקבל פרטים רק על העדה הדרוזית. קיבלנו את הרשימה ונצרף אותה על 30 מפעלים קיימים ו-933 מועסקים. נפרט באיזה כפרים מצויים המפעלים ומהו מייצרים בהם. נמסר לוועדה כי בימים האחרונים נפתח בעוספיה מפעל בתחום המתכת והחשמל, בשיתוף עם משרד הבטחון. המפעל התחיל בעבודתו בימים אלה.

כ. קאסטי
בסופה של הרשימה שהגשתי יש מספר הערות שרצו לציין אותן.

לאחרונה מתפרסמת בעתונות ידיעות קצת מרעישות מפעלי טקסטיל מבקשים לייבא פועלים מתורכיה ומקפריסין. אני מציע להתנגד לבקשת האלה.

כ. קאס:

חבל להוציא דולרים על יבוא של פועלים
כשאפשר להקים שלוחות בכפרים דרוזים

ולא לייבא פועלי טקסטיל

היר"ר, ש"א ארבל-אלמנדלזנד:

זו בעיה חשיבתו לכלול המסקו ואני מציעה שלא
ניכנס לתוכה

א. רשי:

לפעמים אפשר להגדיל מפעלו במקומי בלא להקים
שלוחה, מה גם שלא פעם אנחנו נתקלים בקושי
להשיג פועלים קשיני נסידרי להקים מפעלים קטנים אבל לא מצאנו עובדים
שאינו עובדים לתעשיה האדריכלית, אחרי שפתחנו אותה בפני בני העדה
ואתנו דבר נסידרי לגבי התעשיה הצבאית, המשרה מוכנה לקבל אנשים
משמר הגבול מוכן לקבל אנשים, קצ"א מוכנה לקבל עובדים ואין

אם בן מבחינה כלכלית לא כדאי לפתוח שלוחה,
אבל הקושי הנדסה הוא בכך שאין פועלים

היר"ר, ש"א ארבל-אלמנדלזנד:

לא ניכנס ולא נתייחס לענין הזה

ש"א אבנר:

אשר לפעולות של משרד העבודה ומשרד השיכון
הענין של השלמת כבישים הוא שלב שעבר
מ.ע.צ. איננה מטפלת בכבישים פנימיים בעבר, כשלא היה גורם אחר אשר עסק בנושא
זה מ.ע.צ. טיפלה בו לגבי כבישי גישה יש הסדר ומה שחל לגבי מועצות מקומיות
יהודיות יחול גם כאן

ח. שמעוני:

האם הכפרים השונים יש אליהם כבישי גישה?

ש"א אבנר:

אין ישוב דרוזי ללא כביש גישה, אלא מה?
חלק ניכר של הכבישים אשר נסללו בשנים עברות
הידו לפי סטנדרטים שהיו מקובלים בזמנו מבחינת רוחבם, אם אין טיפול שיטתי בכביש
הבלאי הוא טראפני כתוצאה מחוסר טיפול וסטנדרטים שונים נמצאו בו צריך לשפץ כבישים
ואז גם מרחיבים את הכביש ומביאים אותו לסטנדרטים המקובלים כיום מ.ע.צ. הסכימה
להחיל את החסד הזה על מועצות איזוריות ומקומיות הבטחתי למספר מועצות איזוריות
שלא תהיינה מסוגלות לגייס 50% שתקבלנה הלוואה חלקית. כסף הכלי הבערות שלו
כבישי גישה יכולות להיפתר תוך שנתיים - שלושה

היר"ר, ש"א ארבל-אלמנדלזנד:

נציין כי תוך שנתיים - שלושה יושלם שיקום
שלו כבישי הגישה לכפרים

ש"א אבנר:

כאשר מדובר על מערכת צינורות המים הפעולה
נעשית לא רק בעזרתה של חברת מקורות, עדי כח
עסקי במידות נציבות המים של משרד החקלאות וחברת מקורות החלו מהשנה מצטרף לכך
גם משרד השיכון מפני שחלק ניכר מהבעיה של החלפת הרשתות הוא בשטח בנוי

היר"ר, ש"א ארבל-אלמנדלזנד:

נציין כי "כן נמסר על תכנית להידושה של
מערכת צינורות המים בעזרת נציבות המים של
משרד החקלאות וחברת מקורות ומשנה זו גם משרד השיכון מצטרף למבצע של החלפת רשתות
הצינורות

ש"א אבנר:

בקטע הבא נאמר: "הוועדה רואה לינוק להעיד
כי למרות התקדמות מרשימה שחלה כמיגורי הדרוזים
ובטיפולו בעיותיה יש מקום להעמיק ולהרחיב את הפעולות בתחומים השונים על-מנת
להדביק את הפיגור שהיה משך שנים רבות" נוכח החלטת הממשלה והערכות המשרדים
כפיו שפורטו כאן, נדמה לי שצריך לומר "להעמיק ולהאיץ" כי הרחבתו כבר נעשתה

לגבי הקטע שבא אחר-כך יש לי מספר הערות
אינני רוצה להלאות את חברי הוועדה במונחים מקצועיים ובתהליכים מסובכים
לגבי ישובים קיימים אין צורך בתכנית מיוחדת אלא בתכנית בניין ערים מפורטת
לגבי ישובים חדשים יש צורך בתכנית מיוחדת וכאן יש עניין שלי יעודי שטחים ולאחר
שהמסקן מקבל תוקף על-ידו הוועדה לבניין ערים צריך לפרט את התכנית לפדטים

ש. אבנינו

יש ישובים אשר קיימים 80 שנים ואיך להסתייגות
הכנית מתאר לפי הכללים הטכניים המחוקקת
ראתה את המצב הזה ואמר שלגבי ישובי קיימים איך צורך בפרוצדורה של הכנית מתאר אלא
תהיה הכנית בידעו מפורטת ולאחר אישורה של ועדת בנין ערים זה יהיה מסמך חוקי
שעל פיו יכולות הורעדות לפעול להוצאת דשירות.

יש מקרים לגביהם יש הכניות מתאר מלפני
10-12 או 8 שנים, שהוכנו לצורך לא בצורה מקצועית והן מונחות באיזה שהיא
מקום רק לפני חודשים אחדים אושרה לעוספיה - בחינת הידום-ידום קוראום לזה תכנית
מתאר, אשר חלקו הוזמן על-ידי משרד הפנים וחלק על-ידי המועצות המקדמות בידומת
של משרד הפנים. הועדו להידברות עם משרד הפנים שלגבי הכניות מתאר לא-מקצועיות
נגדום לכך שהן הוחלפנה או שניתן סידע מקצועי לשפורן והגשתן בהתאם לחוק דבהתאם
לרמת המקצועית הראדית. ועדו כדי למנוע בנייה פראית ובלתי חוקית - לא תשוחרר
הלואה לבית שנבנה באופן בלתי חוקי. אני רוצה לציין בסיפוק כי בשנה שעברה לא
ניתקנו בתפעול של בנייה בלתי חוקית, אלא אם היא היתה ללא סידע שלגבי אבלי
החיים חוקים דאנחנו יודעים שהתכנות של בנין ערים הן תהליך ממשיך על אף כל
מה שנעשה להחשה, זה גם תהליך דמוקרטי כי הרשות צריכה לקבל החלטות ולהיציב את
הישוב, ויבישב הדרושי יש נקודות רגישות, לכן יש הסדר עם הממונה על המחוז
שורעדות בנין ערים תקיימה דיון ברשיון לבנייה גם אם אין תכנית מתאר מאושרת,
אלא לפי איזורים מוצעים בהכנית המתאר ידנו לגופו של כל מקרה. זו הכדושה של
הסעיף שמדובר בו על "לפי צרכי המיידים" בכלל כפר וכפר. אין כוונה לתת יד להפרת
חוק אבלי לסייע במסגרת הצעת המיתאר.

פודמליה אין זה חפקדו של המינהל להכין
תכנית מתאר בשעה שלפי הכאמר בהצעת שלפנינו נמצא כאילו הורעה פונה למינהל
להכין תכנית מתאר. מבהינה פונקציונלית הכנת תכנית מתאר איננה תפקיד של
המינהל.

א. גשר

האחראי לנושא זה הוא משרד הפנים.
הינן שני ארבלים-אלמנטליים
אנשי משרד הפנים הוזמנו לשיבות שלגבי ללא
הפיעו.

א. גשר

משרד הפנים חייב תוך זמן קצר, לדורות על
התקדמות פנייה בלבד איננה מספיקה. יש צורך
לדרוש דירות מה התקדמות בנושא זה של הכנת תכנית משרד הפנים הוא הנושא את
הענין הזה צריך להזכיר אותו צריך להוסיף דרישה לדירות.

הינן שני ארבלים-אלמנטליים

אני מציע שיאמר כי הורעה ממליצה לפני
משרד הפנים, בשיתוף עם משרד השיכון ומינהל
מקדמי ישראל, להגיש תכנית מתאר לכפרים הדרושים, שיהלמד את צרכי הכפרים
השונים. הורעה מבקשת לדווח לה בחך שישה חודשים על התקדמות בנושא זה.

עוד נציין כי נעשו הפדרים עם משרד הפנים,
שלמרות העדר תכנית מתאר מאושרת ידנו ועדות בנין ערים בתכניות הכניות
באיזורים המוצעים בתכנית המתאר.

ש. אבנינו

אני מציע שהורעה תפנה לגורמים הנוגעים
בדבר ליישם באורח נמרץ הסדר זה.

הינן שני ארבלים-אלמנטליים

אנחנו משאירים את הקטע שבו נאמר כי "הורעה"
רשמה לפני את הורעה נציגי מינהל מקדמי ישראל
על פכונתו להקצות קרקע לבנייה המיועדת לשיכונים או למבני ציבורי ספרים הדרושים,
אפילו אין תכנית מתאר.

ג. מועדי

אני מציע שנבקש להקפוא משפטים המתחסדים
לבנייה בלתי חוקית.

הינן שני ארבלים-אלמנטליים

אין לנו כל אפשרות להתערב בהנהל

ה. שמעוני :

אם יש תביעות תלויות ועומדות ומתברר שהמקורות יהיו מיועדים לשיכרונם, אולי יש מקום להמתיק בהגשת התביעה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו :

אסור לנו להתערב בעניינים של בחי-משפט.

כ. קאס :

פסקי הדין של בית המשפט הם קנס כספי וצרו הריסה אלא אם כן יושג רישון.

א. ישר :

ההריסה בדרך כלל איננה מבוצעת אם יתקבל ההסדר המוצע - לא תהיה הריסה.

כ. קאס :

הקנס כא במקום אגרה. אני מבקש לציין שיש שונות דרוזיות בכפרים מוסלמיים, שחנותי הדרוזים ממשכנים לבנות, למשל, בשכונה הדרוזית שבכפר רמה. הוועדה צריכה לזמרו משהו לגבי השכונות האלה, היא צריכה להחיל עליהן את ההסדר המוצע.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו :

צריך לעשות אבל אסור לנו לכתוב את אחריות צריכים להיות זהירים, חזקה על המבצעים שימצאו את הדרך הנכונה כיצד לספל בענין זה.

ש. אבנר :

הבעיה שהעלה אותה מר קאס היא אמנם בעיה אבל אני מציע שלא יירשמו דבר בנושא זה. במקרים כאלה מתקיימת התייעצות בוועדה המנכ"לים ושם יקובעו כיצד לנהוג. בשבועות מעורבים קבענו שתושבי דרוזי בכפר מוסלמי דינו כדין האחרים. אבל כאשר מדובר על חשית או מבנה ציבורי - זה מקרה אחר.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו :

בקטעים הבאים יש המלצות שונות של הוועדה, ואני קוראת אותן: "הוועדה ממליצה בפני משרד המסחר והתעשייה על ירור בניית תשתית למפעלי תעשייה בכפרי הדרוזים. כן קוראת הוועדה לבעלי היכולת מקרב העדה, כי יתרמו חלקם בפיתוח התעשייה והמלאכה בכפר הדרוזי וכי יגלו יוזמה להקמת מפעלים הן באורח עצמאי והן בשיתוף פעולה עם גורמים ציבוריים או פרטיים."

הוועדה פונה למשרד המסחר והתעשייה להביא לידיעת היזמים את הזכויות העומדות לרשותם בהתאם לכללים החלים על אותו איזור. הוועדה ממליצה גם להמשיך בדרך של הכוונת שלוחות מפעלים קיימים ומבוססים אלו הכפרים - רצוי על פי סקר מדויק ומעודכן למען ויסות נכון של כוח האדם ואת תוך העדפה לגבי כפרים קטנים וחלשים יותר. הוועדה מזכירה בהקשר זה בסדפוק את מפעל הפירות בדליה-אל-כרמל, שזכה בתואר יצואן מצטיין.

הוועדה ממליצה על הרחבת רשת גני הילדים ומעונות יום לילדי אמהות עובדות בין הדרוזיות. הוועדה מציינת בסדפוק השתלבותן של נשים דרוזיות במעגל העבודה, שמספרן גדל והולך. מתוך 1,000 המועסקים בתעשייה זעירה - הרוב הן נשים.

הוועדה מציינת את העובדה כי קיימת מרפאת קופת-חולים ברוב הכפרים. יחד עם זאת מודעת הוועדה למחסור ברופאים מקצועיים - רופאי ילדים ונשים ובאחירת במרפאות אלו. הוועדה סבורה כי יש להשקיע מאמץ מיוחד בין הנות הדרוזיות בשכנוע ובהסברה ללמוד את מקצוע האחות וליצור למענק את התנאים המתאימים קופת-חולים מצדה כבר הקציבה סטיפנדיה בסך 5000 ל-7000 לירות למטרה זו.

הוועדה נתנה דעתה למחסור החמור בכוחות הוראה ופיקוח במיצור הדרוזי. מתוך 800 מורים, חציים שלא מבני העדה ו-50% אינם בעלי הסמכה ועדיין חסרים 400 מורים להשלמת הצרכים. הוועדה ממליצה על ניצנים ראשוניים של השתלבות בנות דרוזיות בהוראה וממליצה, אפוא, לשוב ולנסות למשוך בנות דרוזיות ללמוד את מקצוע ההוראה, הן באמצעי הסברה ושכנוע והן בעזרת תנאי לימוד בקרבת מקום מגוריהן. הוועדה ממליצה לפני משרד החינוך לערוך קורסים להשתלמות מורים בלתי מוסמכים כדי להעלות רמתם ולהעניק להם הסמכה.

ג. מועדים

אני הייב לציין שבקרב התלמידים הדרושים
הלומדים בבתי-הספר אין הסברה בדבר לימודי
המורשת וההיסטוריה של העדה האנחה השנים שהתלמידים לאחר סיום לימודיהם
בבית-הספר החיכוך מתכשים לעדה דאלנס מודעים לדת על משדו החיכוך מוטלת
החובה להסביר לתלמידים אלה כדי שידקדקו את העדה שלהם ויחגאו במסורת שלהם
ובמנהגי העדה וביתרי הדברים הטובים של העדה, כי אנחנו חוששים שהמצב הולך
ומדרדר.

הידורי שני ארבל-אלמולזינו :

בהמשך יש משהו בנושא זה. אם סגן שר החקלאות,
השייך ג' עבר מועדי ממליץ על סעיף מיוחד
בנושא זה, אני מציעה שהיא ינסה אותו וימצא לנו את הצעתו.

א. וישיבה

נמצאת עכשיו בהכנה חכנית לימודים מיוחדת.
בראש הוועדה המטפלת בכך עומדי מר פלאח.
החכנית שבהכנה מתייחסת גם לנקודות אשר צרינו על-ידי חבר-הכנסת מועדי.

ג. מועדים

יש חיכוך אבל אין תרבות לענין החברות
יש ערך משלד.

הידורי שני ארבל-אלמולזינו :

כשמדובר על עניני החינוך נצייך כי הוועדה
בדעה שיש להדגיש, במסגרת תכונת הלימודים
ופעילות החינוך, את המורשת והמסורת המאפיינים את העדה וזה יהיה במעין (ג).

כ. קאסם

השייך ג' עבר מועדי ביקרו באילת ונפגשו עם
משפחות דרוזיות אשר משפחות חדרו לכפרים.

לגבי בנות-מורות אני רוצה לצרף שיש 33
מורות דרוזיות בבתי-הספר ש-20 מהן הן מרמה והיתר מכפרים אחרים. משרד החינוך
צריך להכין שבענין החינוך של הבנות הדרוזיות צריך לזהול ולא לקפוץ ולא לרענן
לפניו שנה היתה הוראה אשר עזרה את התקדמותן של הבנות. משרד החינוך פרסם הוראה
שבת דרוזית אשר סילמה י"ב. כיתות לא תוכל לעסוק בהוראה אם לא למדה בסמינר.
האבי הדרוזי איננו מוכן לשלוח את בתו מן הכפר ללמוד בסמינר בחיפה, ומה עוד
שמדובר בסמינר מעורב, ומכיון שכך היתה מסקנתו שאין גם צורך שתמיד י"ב
כיתותו אנו סבורי שהבנות המבקשות לעסוק בהוראה צריכות להישלח למסגרת של בנות
בלבד, אולי בחופשת הקיץ.

הידורי שני ארבל-אלמולזינו :

בקטעים הבאים נאמר: "הוועדה הוראה בחיכוך
החזקה המכילה בשיתוף אוניברסיטת חיפה (30)
תלמידים מסוימים השנה) ומליצה על הרחבת מסגרתו חרף בדיקה האפשרויות
לפתיחת מכינה וגם קורס להנדסאים ליד הטכניון.

הוועדה רואה לציין בחיכוך כי כיום נמצאים
במסגרת עתודה אקדמית 57 מכני העדה הדרוזית דמליצה בפני משרד הבטחון לכרוך
אפשרות להרחבת מסגרת זו.

יש לציין כי 100 מבני העדה כבר סיימו את
לימודיהם האקדמיים ויעודי 180 בשלב לימודים ומפנה שימת לב הגורמים הנוגעים
בדבר לעשות למען שילובם בשירות הציבורי והממלכתי.

אחרי קטעים אלה אנחנו מדברים על פעולותיה
של ההסתדרות, אנחנו מציינים כאן גם את הפעולות של היחידה להכוננת החילו
וממליצים לעשות בהתאם לדברים שנשמעו בוועדה.

י. דגני-עקי (דודין)

באחת הישיבות שלנו הצעתי הצעה בדבר ערים
תאומה או אימוץ.

כ. קאסם

יש דבר כזה בין דלית-אל-כרמל דבת ים.
אפשר להרחיב את המעגל.

ש. אבנר

מוטב דרצוי שיוזמה כזו תכוא מלמטה ולא מבנה.

א. רשמי

יכול להיות שבאמצעותה של הוועדה אפשר
ליסד חוג ידידות ישראל-דרוזי דאורי בתוצאה
מכך יהיו גם דוחות אחרת, ישנן ראשי הוועדה יכולה לעמוד בראש חוג כזה, חוג
ידידות של שני הצדדים, אשר חבריו יתכנסו בבתי דרוזי בהסברה ובשאלות אחרות.

ב. קאספי

זה רעיון טוב שהעלה כבר כמה פעמים.

ג. דרנצקי (דרוזי)

זה רעיון טוב אבל אין הוא צריך להיכלל
בהמלצות ובמסקנות שלנו.

היז'ר שני ארבל-אלמוזלינו

אני מציעה שנשאיר את מה שכתבנו בהוועדה
נתרשמה במיוחד מן הדברים שנאמרו כי אין
לציבור היהודי - לרבות הגילאים הצעירים ועדלים חדשים שבתוכו - מידע מספיק
אודות עדה דרוזי אופיה, תרבותה, דתה, שבה יש בציבור שאינם מבדילים בינה
לביין יתרי האוכלוסייה הערבית. לפיכך הוועדה מבקשת להמליץ על הרחבת פעולות
הסברה במידת האפשר בקשר לכך הועלו דעיונות מפורטים שזכו לאהדה וכאן
יבוא פירוש של הרעיונות השונים בשטחים השונים.

כ. קאספי

בקטע שבא אחרי פירוט הרעיונות מדובר על
הסברה דו-סטדית, דהיינו נכון ונעשים דברים
עצומים מרו אבני באמצעות משרד השיכון מביא למהפכה בחיי הדרוזים אלא שלא
ניתן לכך פרסום אני יתחיל סכום של מיליון לירות לשם הבאת השמלה אני דאגתי
שהדבר הזה יפורסם ברבים אבל דברים אחרים אינם ידועים.

היז'ר שני ארבל-אלמוזלינו

נציג את הרחבת הפעולות של משרד השיכון
ומשרד הבטחון וכן הפעולות של גורמים אחרים
בתחום ישובי הדרוזים עיקר הדברים נעשים ומבוצעים על-ידי משרד הבטחון ומשרד
השיכון הועלה רעיון בדבר הקמת מרכז איזודרי בתחום המועצה האיזורית הגליל
המרכזי.

ש. אבני

כפי שאמרת בישיבה הקודמת אנחנו רואים
ברעיון זה דבר חשוב ביותר מדובר על מרכז
אזורי של ארבעה כפרים כשהמוסדות השונים יהיו משותפים לארבעה כפרים ובכך
ההחל דו-תרוני על דמה יוחר טובה, מה גם שבחלק מן הכפרים אין מקום לחוסין
ולכנות הכדורה היא ליצור אפשרות של מגורים במרכזי לאלה שיעבדו במקום וכן
ההיה אופציה למגורים לאלה שירצו לברוא המקום כיום אין נטייה לעבור מן הכפרים
מדובר על מרכז לכפרים סמיע, כיסרה, ינוח וג' אתי הבית הספר האיזורי ששרת גם
את חורפיש ופקיעין המועצה האיזורית קבלה בדרכה את הרעיון והשרים שוועדה
העמדה תחזק דו-תרוני בענין זה.

היז'ר שני ארבל-אלמוזלינו

נאמר כי הוועדה רואה בכרחה יישומי של הרעיון
להקמת מרכז איזורי מאוכלס בכפרים הדרוזים
בגליל המרכזיים סמיע, כיסרה, ינוח וג' את, אשר יהיה בעלות המועצה האיזורית
במרכז זה יוקמו מוסדות ציבוריים וקהילתיים עבור כפרים אלה, בתוכם בית-ספר
איזורי שישמש שני כפרים נוספים חורפיש ופקיעין, גם המגורים שיוקמו באיזור זה
יהיו בעמדת המשרתים וזו זכורה אלה שיחפשו לברוא ולהשתקע בו.

הסעיף הבא בקשר הכנת מיתאר והתקנת השתות

תעשייתית מיוחדת לאחר ההסברים שקיבלנו ממר אבני.

ג. מדעני

אני מבקש שיהיה סעיף בקשר לאיכות השירות
בקרב העדה הדרוזית הסכסוכים בקרב העדה
גורמים לבזבזים של כל הדברים הטובים.

א. רשמי

אנחנו לא יכולים לתת עצות לעדה הדרוזית
אשר לנו להתערב בעניינים אלה.

היז'ר שני ארבל-אלמוזלינו

אנחנו יכולים לומר כי הוועדה קוראת לרשויות
המקומיות וראשיתן להעריך ולהתארגן לגבי
תכנון, קבלת הלוואות, גביית מסים והסרת מטרדים כמקובל בישראליים והתדרושים.

ג' נו' מועצה

בקשר לחינוך, אני רוצה לציין את המועצה
הציבורית לעידוד השכלה, אני סבור שלמועצה
הזאת יש חשיבות מרובה ביחס לעדה הדרוזית, אני זוכר שהמועצה הזאת הוקמה לפני
עשר שנים, בזמנו של אבא חושי ז"ל, היא המידע החלטה על רגלי אחת, וחילקנו מענקים
רק לנצרכים, כתוצאה מכך היו תלונות ונוצרה התמרדות דאזשים שונים, טענו שהם
מקופחים, נשמעו טענות כאילו המועצה חילקה מענקים ללא צורך, בשנה זו החליטה
המועצה לתת מענקים לכל התלמידים ללא יוצא מן הכלל, אפילו לתלמידים בחיבור
ובסמינר, לפני זמן מה חילקנו מענקים ל-200 תלמידים, עכשיו יש 50 תלמידים
שאנחנו עומדים לתת להם מענקים, חרף זמן קצר, האמת היא שהקופה של המועצה ריקה
עכשיו, מכחינה מספיק, אני סבור ואני מבקש שהועדה תצא בקריאה לכל המשרדים
כדי שיתנו מענקים למועצה על-מנת שתוכל להמשיך בפעולתה.

היו"ר ש. ארבל-אלמרוז לזכרו מטעם מי המועצה הזאת?

ג' נו' מועצה

המועצה היא מטעם העדה הדרוזית, אולם יש בה
חברים יהודים ודרוזים, השופט אזולאי, לדרגמה,

חבר במועצה.

היו"ר ש. ארבל-אלמרוז לזכרו מה שמה של המועצה?

ג' נו' מועצה המועצה הציבורית לעידוד ההשכלה הגבוהה.
בקרב בני העדה הדרוזית.

היו"ר ש. ארבל-אלמרוז לזכרו אנחנו רכולים לציין כי הועדה שמעה על קיומה
של המועצה הציבורית לעידוד ההשכלה הגבוהה.

בקרב העדה הדרוזית קוראת לחינוך.

ג' נו' מועצה למי היא קוראת?

היו"ר ש. ארבל-אלמרוז לזכרו לכל מי שיכול לחזק, גם לממשלה וגם לגורמים
ציבוריים אחרים, נציין את זה בקטע, שכן אנחנו

מדברים על החינוך.

א. ושיג לפני הקטע האחרון שרדף לברוא סעיף, כדבר
הדרכה לראשי המועצה כדי שידעו כיצד לבנות

הקצובה.

ש. ארבל-אלמרוז לזכרו "כן קוראת הועדה למשרד הפנים להטביע הדרכה
לראשי המועצות ולעובדיהן על-מנת לסייע בידם

בהתארגנות זו"ה, זה יהיה המשך לקטע הקודם שבו הועדה קוראת לרשויות המקומיות
וראשיהן להעריך ולהתארגן לגבי חינוך וכד'.

בקטע האחרון נאמר: "הועדה מבקשת להסב שיתוף
לבו הגורמים בחוץ העדה, בחוגי המנהיגים, המשכילים והאמידים שבתוכה לפעול במשותף
ובמלוכד, כפי כוונתם להרים תרומה נכבדה מאצרי הכשרון ומן המשאבים הכלכליים
שברשותם למען השתתפות בהקמתם ובקידומם של מפעלים כלכליים, תרבותיים והכרתים
למען אחיהם ומתוך כך לטובת המדינה כולה".

אם במסגרת הסיוע שלנו יתעוררו ימרים מספרים

נוסף איתם.

אני מודה על שיתוף הפעולה שזכתה לה הועדה
מצד גורמים שונים, אני מאחלת לכל העוסקים בשטח זה שימשיכו במאמץ ברגישות
ובחכמה על-מנת לקדם ולפתח את הכפרים הדרוזיים.

הישדבה. ננעלה בשעה 11.00.